

Állásfoglalás alkuszi együttműködést érintően

I. TÉNYÁLLÁS

Az állásfoglalást kérő ügyvédi iroda (**Ügyvédi Iroda**) a megkeresésében (**Megkeresés**) előadta, hogy egy független biztosításközvetítői tevékenységet végző ügyfele (**Alkusz**) képviseletében jár el. Az Ügyvédi Iroda előadta továbbá, hogy az Alkusz független biztosításközvetítői tevékenységet jogszerűen végző, az MNB engedélyével rendelkező és nyilvántartásba vett, kizárólag vállalati megbízók számára biztosításközvetítői tevékenységet végző jogi személy, amely egy adott szakterület specialistájaként tevékenykedik.

Az Alkusz független biztosításközvetítői tevékenysége során más független biztosításközvetítő jogi személyekkel (alkuszokkal) is együttműködik, alapvetően az alábbi két formában:

1. Közvetlen, bilaterális együttműködési megállapodás alapján, melynek célja, hogy a partner alkuszok meglévő vállalati partnerei, üzleti kapcsolatai részére az adott speciális biztosítási szakterületre vonatkozó biztosítási konstrukciók kialakításában együttműködjenek, továbbá meglévő fedezetek szükség szerinti átalakításában, át-szerződésében és az ügyfelek kiszolgálásában együttműködjenek. Ezen együttműködések során az ügyfelek megbízása – az adott speciális biztosítási terület vonatkozásában – jellemzően az Alkusz irányába kerül aláírásra.
2. Nemzetközi biztosításközvetítői szakmai szervezet tagjaként, más külföldi független biztosításközvetítőkkal (az adott országban engedéllyel rendelkező alkuszokkal) történő együttműködés, amelynek célja nemzetközi ügyfelek közös kiszolgálása. Ezen együttműködések során az Alkusz az érintett nemzetközi ügyfél hazai leányvállalatainak kiszolgálását végzi, a nemzetközi biztosítási programmal összehangoltan.

A nemzetközi együttműködés két jellemző megvalósulási formája:

- a) Centralizált modell: a nemzetközi ügyfélcsoport központi megbízást ad a külföldi partner alkusznak, ez esetben a központi partner alkusz kap jutalékot az érintett biztosítóktól.
- b) Decentralizált modell: a nemzetközi ügyfélcsoport helyi tagvállalatai adnak közvetlen megbízást a helyi partner alkuszoknak (így az Alkusznak is). Ez esetben a helyi alkuszok számolnak el jutalékot az érintett biztosítókkal.

A fent leírt együttműködések során az Alkusz a partner alkuszokkal jutalékmegosztási megállapodás alapján működik együtt, azaz a biztosítóktól a náluk elhelyezett ügyletek után kapott (vagy a jövőben várható) jutalékot az adott alkusz partnerrel kötött megállapodás szerint megosztja az adott partner alkusszal. A nemzetközi együttműködések során gyakori eset, hogy a külföldi alkusz partner által kapott jutalékot a külföldi alkusz partnere osztja meg az Alkusszal.

II. AZ MNB TÁJÉKOZTATÁSA

Az MNB mindenekelőtt felhívja az Ügyvédi Iroda figyelmét arra, hogy felügyeleti tevékenységgel összefüggő állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, vagy keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az MNB célja az állásfoglalások kiadásával az, hogy jogi normák által nem szabályozott kérdésekben, vagy többféleképpen értelmezhető, adott esetben egymásnak ellentmondó jogi szabályozás esetén saját álláspontját ismertesse az állásfoglalást kérő személy részére annak érdekében, hogy ezen állásfoglalást kérő személy az MNB – nem kötelező erejű – állásfoglalása ismeretében kialakíthassa saját jogi álláspontját.

Amint azt az MNB honlapján közzétett útmutató¹ is tartalmazza, az MNB kizárólag konkrét jogkérdésben foglal állást, erre irányuló, megalapozott és szakszerű kérelem esetén. Annak érdekében, hogy az állásfoglalás-kérést az MNB érdemben megválaszolhassa, a kérelemnek tartalmaznia kell az MNB állásfoglalása iránti igényt kiváltó részletes tényállást, ideértve a tényállás helyes megítéléséhez és a helyes jogi következtetések levonásához szükséges minden lényeges körülményt és információt, továbbá az állásfoglalást kérő jogi álláspontját, az általa helytállónak vélt jogértelmezés kifejtését kellő részletességű indokolással, szükség esetén kitérve arra, hogy ettől eltérő jogértelmezés álláspontja szerint miért nem minősülhet helytállónak.

¹ <https://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

Figyelemmel arra, hogy jelen esetben a Megkeresés kellően részletes tényállást nem tartalmaz, nem részletezi az abban jelzett együttműködési formák tartalmát, az együttműködés keretében a feleket megillető jogokat és az őket terhelő kötelezettségeket, illetve az együttműködés során kifejtett tevékenységüket, továbbá jogi álláspontját az állásfoglalást kérő egyáltalán nem ismertette, az MNB csupán általános jellegű tájékoztatást tud nyújtani a Megkeresésben felvetett kérdések kapcsán.

II.1 RELEVÁNS JOGSZABÁLYI RENDELKEZÉSEK

A biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) releváns rendelkezései

373. § (1) A biztosításközvetítővel jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenység végzésére irányuló további jogviszonyt másik biztosítóval vagy biztosításközvetítővel nem létesíthet.

(2) A biztosításközvetítővel munkaviszonyban, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenységének végzésére mással további megbízási vagy munkavégzésre irányuló - munkaviszonynak nem minősülő - egyéb jogviszonyt nem létesíthet.

387. § (2) A többes ügynök független biztosításközvetítői tevékenységet nem végezhet.

398. § (1) A független biztosításközvetítő (a továbbiakban: alkusz) az ügyféllel kötött szerződés alapján, az ügyfél megbízásából jár el, előkészíti a biztosítási szerződés megkötését, tevékenysége kiterjedhet - az ügyfél képviseletében - a szerződés megkötésére, a megbízó igényeinek érvényesítésében történő közreműködésre.

(3) Az alkusz ügynöki és többes ügynöki tevékenységet nem végezhet.

II.2 AZ EGYES KÉRDÉSEKRE NYÚJTOTT TÁJÉKOZTATÁS

II.2.1.

Van-e bármilyen akadálya annak, hogy az Alkusz független biztosítási alkuszként más független biztosításközvetítővel a leírt formában együttműködjön? A bemutatott együttműködés van-e bármilyen egyéb hatással a felek (akár az Alkusz, akár a partner alkuszok) egyéb, biztosításközvetítői tevékenység végzésére irányuló jogviszonyaira?

Amint az korábban már rögzítésre került, a Megkeresés nem részletezi az abban jelzett együttműködési formák tartalmát, az együttműködés keretében a feleket megillető jogokat és az őket terhelő kötelezettségeket, illetve az együttműködés során kifejtett tevékenységüket. Ennek következtében nem ítéltető meg, hogy az Alkusz partnerei által a saját és az Alkusz biztosításközvetítői tevékenységének szervezéséhez kapcsolódó „együttműködés” keretében kifejtett tevékenység – a Bit. 4. § (1) bekezdés 14. és 123. pontjában foglaltak alapján – a Bit. hatálya alá tartozó biztosításközvetítői tevékenység-e, és így az sem, hogy az adott helyzetre a biztosításközvetítői tevékenységre vonatkozó jogszabályi követelmények alkalmazhatók-e, ha igen, akkor mennyiben.

Erre tekintettel az MNB általános jelleggel mutat rá, hogy a hatályos magyar biztosítási közjogi szabályozás a biztosításközvetítők, így az alkuszok együttműködését – az együttbiztosítással analóg közös közvetítői tevékenységét – nem szabályozza, hanem arra ad lehetőséget mind a függő biztosításközvetítők (ügynök és többes ügynök), mind pedig az alkuszok számára, hogy a közvetítői tevékenységük vagy annak egy része végzésére más gazdálkodó szervezete(k)t vegyenek igénybe (lásd például a Bit. 412. § (1) bekezdését). Ennek révén a gyakorlatban ún. közvetítői láncolatok alakulnak ki, és a közvetítői láncolatok transzparenciája és az egyértelmű felelősségi viszonyok védelme érdekében a Bit. a közvetítői láncolatok kialakulását, illetve kialakítását horizontálisan és vertikálisan is korlátozza. A horizontális értékesítési lánc kialakításának tilalma (Bit. 373. § (1) bekezdés) a biztosításközvetítő által a közvetítői tevékenység végzésére igénybe vett személyt attól zárja el, hogy biztosításközvetítői tevékenység végzésére irányuló további munkaviszonyt, megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyt létesítsen másik biztosítóval vagy biztosításközvetítővel.

A vertikális értékesítési lánc kialakítására vonatkozó tilalom (Bit. 373. § (2) bekezdés) alapján a biztosításközvetítővel munkaviszonyban, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenységének végzésére mással további megbízási, illetve munkavégzésre irányuló, de munkaviszonynak nem minősülő egyéb jogviszonyt már nem létesíthet. (A munkaszerződés alapján a munkavállaló személyesen köteles a munkáját végezni, ami lezárja a láncolatot.) A vertikális lánctilalom indoka, hogy a soklépcsős alvállalkozói láncok esetében a lánc végén álló, a tevékenységet ténylegesen végző közvetítő tevékeny-

sége már nem, vagy nem megfelelően kontrollálható az eredeti megbízó által. A Bit. idézett 387. § (2) bekezdéséből, illetve 398. § § (3) bekezdéséből az is következik, hogy egy adott biztosítási szerződés előkészítése csakis egy biztosításközvetítői láncolat – ügynöki vagy többes ügynöki vagy alkuszi – tagjai közreműködésének a keretében történhet. Így biztosítható az, hogy olyan szervezeti rend kerüljön kialakításra, ahol az eljáró biztosításközvetítők tevékenysége és felelőssége egymástól egyértelműen elhatárolódik.

Kiemelendő, hogy a Bit. ismertetett rendelkezései túlmutatnak a biztosítási értékesítést, illetve a biztosításközvetítést európai uniós szinten szabályozó 2016/97 európai parlamenti és tanácsi irányelv (IDD) minimum harmonizációt célzó rendelkezésein, mivel az irányelv az egyes közvetítők vagy közvetítői kategóriák közötti lehetséges kapcsolatokat lényegében egyáltalán nem szabályozza, tagállamok közötti viszonylatban sem. Az irányelv – és így a vonatkozó tagállami jogszabályok, köztük a Bit. is – csupán azt az esetet rendezik, amikor is a biztosításközvetítő a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján fióktelepen keresztül vagy a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján határon átnyúló szolgáltatás keretében kíván egy másik tagállamban biztosításközvetítői tevékenységet végezni, illetve végez ilyen tevékenységet (IDD 4-9. cikk). Előbbiekből következően a különböző tagállamban székhellyel rendelkező biztosításközvetítő alkuszok együttműködése, közös közvetítői tevékenysége jogszerűségének megítélése pusztán a Bit. alapján nem lehetséges, az értékelés során ugyanis figyelembe kell venni az érintett másik tagállam(ok) szabályozási környezetét is.

III.2.2.

Amennyiben mindkét szerződő fél az MNB által nyilvántartott jogi személy, a jogviszony alapján és arra tekintettel terheli-e további bejelentési kötelezettség az MNB felé akár az Alkust, akár a partner alkust?

Az előző pontban említett közvetítői láncolatban a független biztosításközvetítő megbízásából biztosításközvetítői tevékenységet végző személy sajátos minőséget képvisel, mivel nem teljesül vele szemben a Bit. szerinti, az ügyféllel fennálló megbízási jogviszonyt előíró előfeltétel (Bit. 398. § § (1) bekezdés). Elkülönített intézményes forma hiányában az alkusz által a független biztosításközvetítői tevékenység végzésével megbízott személy lehetőségei és korlátai megbízója helyzetéhez igazodnak. Az alkusz megbízottja, közreműködője esetében ugyanakkor az, hogy a megbízása nem az ügyféltől – hanem a független biztosításközvetítőtől – származik, és tevékenységéért az alkusz tartozik felelősséggel (Bit. 402. § (2) bekezdés), felmenti a felügyeleti engedély és az azzal együtt járó követelmények teljesítésének kötelezettsége alól.

Az alkusz által a független biztosításközvetítői tevékenység végzésével megbízott személyt a megbízó alkusznak az MNB által a Bit. 407. § (1) bekezdése alapján vezetett biztosításközvetítői nyilvántartásba kell bejelentenie (Bit. 369. § (2) bekezdés² és Bit. 411. § (1) bekezdés³). Ezzel összefüggésben kiemelendő, hogy a hatályos magyar jogi szabályozás nem teszi lehetővé azt a működési modellt, szervezeti rendet, amelyben egy felügyeleti engedéllyel rendelkező független biztosításközvetítő bíz meg egy másik felügyeleti engedéllyel rendelkező alkust a biztosításközvetítői tevékenységének végzésével, ilyen kapcsolatot a felügyeleti nyilvántartásban rögzíteni nem lehet. Az MNB rámutat arra is, hogy az IDD 3. cikk (1) bekezdése alapján alapvetés, hogy a biztosításközvetítőket a székhelyük szerinti tagállamban kell nyilvántartásba venni, a közvetítő biztosításközvetítői tevékenységet a székhelyétől eltérő tagállamban az IDD 4. vagy 6. cikkében ismertetett, az érintett tagállamok felügyeleti hatóságainak közreműködésével zajló értesítési eljárás lefolytatása révén végezhet.

III.2.3.

Van-e bármilyen akadálya annak, hogy az Alkusz a biztosítótól kapott jutalékot a vele együttműködő partner alkussal megossza, azaz a kapott, vagy várható jutalék egy részét továbbadja?

A kérdéssel összefüggésben az MNB mindenekelőtt jelzi, hogy a Bit. 2018. február 23-tól hatályos 375/B. §-a alapján az alkusz immáron nem jutalékban, hanem vagy az ügyféltől származó közvetlen, vagy pedig a biztosítótól kapott közvetett díjazásban részesül. A díjazás megosztásának, amennyiben a felek közötti megállapodás keretében a partner alkusz tényleges, gazdasági értékkel bíró tevékenységet fejt ki, az MNB megítélése szerint a Bit. alapján nincs

² Biztosításközvetítői tevékenységet biztosító vagy biztosításközvetítő részére Magyarország területén olyan biztosításközvetítő végezhet, aki - a 370-371. §-ban foglalt kivételekkel - aktív státuszban szerepel a Felügyelet által vezetett nyilvántartásban.

³ A biztosításközvetítő és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezet annak a biztosítónak, többes ügynöknek vagy alkusznak a - Magyar Nemzeti Bank elnöke által kiadott rendeletben meghatározott módon történő - bejelentése alapján kerül nyilvántartásba vételre, amely részére biztosításközvetítői tevékenységet végez.

akadály. Az esetleges megosztás azonban olyan következtetés levonására adhat alapot, hogy az adott biztosítás közvetítése a Bit. szerinti közvetítói láncolatban történt.

Felhívom szíves figyelmét arra, hogy az MNB a véleményét kizárólag a Megkeresésben rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Megkeresésben előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. Jelen állásfoglalás kizárólag tájékoztatás céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok (pl. marketing) érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.